

Za gospodarje

Maribor, dne 22. marca 1933.

Obdavčenje vozil.

Številna vprašanja naročnikov »Slov. gospodarja« glede tega, katera vozila je treba prijaviti in za katera plačati tozadevne pristojbine, dalje če so oproščeni kmečki vozovi na peresa, ki jih kmetje rabijo za svoje gospodarstvo in ostale zasebne potrebe, ki so nujno zvezane z njihovim gospodarstvom, kakor tudi, kako je postopati pri prijavih in na katero oblast se je pritožiti, nam nalagajo dolžnost, da stvar po možnosti natančno razložimo v popolno zadovoljnost vseh prizadetih slovenskih gospodarjev in z željo, da bi te vrstice služile vsem v najboljšo in najuspešnejšo obrambo lastnih koristi.

Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o pristojbinah z dne 25. 3. 1932 je uvedel nekaj novih pristojbin, oziroma drugače preuredil, ki so zlasti občutno zadele naše delovne sloje, kmete in delavce.

To so poleg pristojbin na vozove zlasti pristojbine na kolesa (bicikle). Ne bomo govorili o nesmotrenosti teh pristojbin, marveč bomo samo razložili tozadevna določila, da bode vsak bralec »Slovenskega gospodarja« na jasnem, kaj mora storiti, da ga ne zadenejo kvarne posledice vsled neprijave ali neplačila v zakonu predvidene pristojbine.

Državne pristojbine za vozila

Je po ravnokar omenjenem zakonu treba plačati med drugim:

1. za kolesa (bicikle) in
2. za fижakarske (poltijakarske) vozove.

Razen označenih vrst vozil so prizadeti s to pristojbino tudi avtomobili, avtobusi in motorna kolesa, o katerih pa ne bomo razpravljali, ker ta določila ne zanimajo večine bralcev »Slovenskega gospodarja«, ki še niso toliko napredovali, da bi postali srečni lastniki te vrste vozil.

Ni pa treba prijaviti

in plačati tozadevne državne pristojbine:

1. za navadne kmečke vozove,
2. za dvokolice, v kolikor služijo samo za potrebe dotičnega lastnika,
3. za vozila, ki so v trgovinah, skladiščih, prodajalnah in delavnicah radi prodaje,
4. za vozila, ki so kot neuporabna izločena iz prometa, in
5. za vozila, ki so izločena iz prometa po lastnikovi želji.

Neuporabna so ona vozila,

ki se ne dajo v prometu več rabiti. O tem odloča posebna komisija.

Iz vsega tega je razvidno, da morajo prijaviti in plačati pristojbine na vozila tudi vsi kmetje, ki rabijo v svojem gospodarstvu drugačne, kakor navadne kmečke vozove, to je tudi za one vozove na peresa, ki jih sicer rabijo izključno za svoje gospodarstvo, n. pr. vozijo na polje razno gospodarsko orodje, semena, vozijo ž njimi v mesto razne poljske pridelke itd. To je gotovo precejšnja trdota zakona, ker mora tudi ubogi kmet plačevati pristojbine, ki bi jih pravzaprav morali plačati le oni, ki rabijo vozila le samo za lepše in ki si umišljujejo vse mogoče stvari. Naš kmet, kakor tudi delavec, žrtvujeta dovolj za vzdrževanje vseh javnih cest in potov, vsled česar tudi ni pravično, da so sedaj obdavčena kmečka vozila, kakor koleslji in podobno.

Lastniki pristojbini podvrženih vozil morajo vsako leto:

1. prijaviti vsa tozadevna vozila (vozove in kolesa) pri svojem srezkem načelstvu;
2. poleg prijavne pristojbine plačati tudi uporabno pristojbino.

Prijaviti se morajo vsi vozovi in vsa kolesa, neglede na to:

- a) ali jih lastnik rabi in
- b) ali so sicer sposobna za rabo, pa jih lastnik vobče ne rabi,

Prijaviti je tedaj treba radi tega, da oblast ve, kdo sploh ima dotično vozilo. Namen te prijave je, da srezko načelstvo vpiše vsa vozila v sezname (vpisnike) in da ima na ta način točen pregled o količini in vrstah poedinih vozil v celem srezu.

Predno prijavijo imetniki koles (bicikljev) in fajakarskih (polfajakarskih) voz svoje vozilo, morajo ob svoji prvi prijavi najprej kupiti pri davčni upravi

prometno knjižico

in nato vložiti prijavo pri srezkem načelstvu. Te prometne knjižice izdaja zaradi enotnosti tiska za vso državo davčni oddelek finančnega ministrstva; prodajajo jih pa izključno le davčne uprave po 5 Din komad. Prometne knjižice so tiskane v srbohrvaškem jeziku, in sicer v cirilici in latinici. Ako ne bi kdo razumel besedila teh knjižic, se lahko obrne na uradništvo in učiteljstvo, da mu bo razložilo pomen besedila, da bo vsak vedel, zakaj ima prometno knjižico. Prometno knjižico mora imeti vsak lastnik vozila vedno pri sebi. Prometna knjižica se ne vzame onemu lastniku, ki je zaprosil, da se vozilo vzame iz prometa, pač pa se mu vzame prometna tablica, dočim se vzame oboje onemu lastniku vozila, ki se je vzela iz prometa, ker je pokvarjeno.

Prometno knjižico lahko zahtevajo na vpogled, da ugotovijo, če so plačane pristojbine:

1. upravna oblastva (n. pr. srezka načelstva itd.),
2. finančna oblastva in
3. občinska oblastva.

Dalje sledi.

*

Kako se sadi sadno drevje?

Ker je to važno vprašanje, je dobro in primerno, da tudi mi nekaj spregovorimo o tem. Predvsem je važno, da smo predhodno pripravili, to je izkopali drevesne jame že par mesecev prej, da se je zemlja dobro prezračila in premrznila. Drugo važno opravilo je, da 14 dni pred sajenjem postavimo v sredi jame drevesni kol ter zasnpljemo jamo z zemljo do vrha. Zgornja plast zemlje pride

tako na dno, zemlja z dna pa na vrh. Jama mora imeti svojo predpisano velikost: 1,5—2 m v kvadratu in pol metra globoka, kar velja za srednje zemlje.

Ko smo vse to pripravili, smo si tudi med tem časom preskrbeli drevesa za sajenje. Pri pomladanskem sajenju je tudi važno, da nekaj storimo, na kar ne smemo pozabiti. Vzeli namreč moramo tri dele svežega kravjega izmeta, en del razblažene ilovice in vode in dobro premešati, pa se napravi napol gosta kaša. V to kašo se pomečejo žile, s čimer se doseže, da se drevo bolje prime; na to zmes se rada epi drobna zemlja in obenem služi žilam za hrano.

Pri sajenju sta potrebna dva delavca. Prvi drži drevo v pravi višini, drugi pa sadi, to je spravlja zemljo med korenine. Ob kolu, kamor pridejo korenine, napravimo primerno veliko jamico, da je potem mogoče v njo postaviti in posaditi namenjeno drevo. Preko cele jame pa položimo ravnj kol ali palico. Prvi delavec drži drevo, drugi pa gleda, da pride korenski vrat 8—10 cm nad zemljo, kar zadošča za srednje težke zemlje; v suhih in rahlih pa nekaj centimetrov niže, ker po nekaj letih se zemlja usede, z njo se usede tudi drevo; zato moramo paziti na to, da pride drevo potem v pravo višino.

Ko smo to napravili, stoji drevo ob kolu v jamici, katero smo izgrebli, začnemo z sajenjem in zasipavanjem zemlje. Delavec, kateri sadi, spravlja z roko zemljo med korenine, tako da med njimi ne ostane noben prazni prostor; treba je, da se napolni najmanjši kotiček z zemljo. Pri slabi zemlji ne nadomestimo vse prsti, ampak največ polovico do ene tretjine z dobro vrtno zemljo ali pa s kompostom. Paziti je, da pride na korenine izključno rahla zemlja. Ko smo nasipali na korenine precejšnjo plast, previdno pollačimo zemljo z no-go, da se bo drevo bolj prijelo in drevo čvrsto stalo v zemlji.

Ne pod korenine niti direktno nad korenine ne smemo devati gnoja, ker bi korenine prišle v nerazkrojeni gnoj ter začele trhnjeti. Ako pri sajenju gnojimo, postopamo tako: okrog notranjega oboda jame na oni plasti zemlje, s katero so korenine pokrite, razprostremo plast gnoja, pa pokrijemo z zemljo, ka-

tero smo ob priliki izkopavanja jame vzeli na dnu. Tako se bo gnoj lahko razkrajal in ob deževnih dneh bodo dobile korenine dovoljno hrane.

Pri pomladnem sajenju napravimo okoli drevesa kolobar v obliki skleda, kateri naj bo vsaj tako širok, kakor je bila širokost jame, da se bo tukaj preko leta zbirala vlaga in scejala in pronicala na korenine. Končno privežemo s trtico drevesce v obliki osmice prav narahlo h kolu. Po preteku dveh mesecev se bo zemlja in drevo toliko usedla, da ne bo nevarnosti, da bi nam drevo obviselo ob kolu, potem pa ga čvrsto privežemo h kolu. Kol sam mora biti dovolj močan in dolg tako, da je 10 cm krajši od prvih vej v kroni, to pa zato, ker za časa močnih vetrov, ako je kol daljši in seže med veje krone, lahko škoduje s tem, da se drgne ob veje.

Viljem Kaukler.

*

Uspeli vinske razstave in vinskega sejma v Ljutomeru.

Vinarska podružnica v Ljutomeru je priredila dne 7. in 8. marca 1933 vinski sejem in razstavo vina v Ljutomeru. Razstavljenih je bilo 196 vzorcev in sicer od navadnih mešanih do najfinejših sortnih vin iz ljutomersko-ormoškega, gornje-radgonskega in štrigovskega vinarskega okoliša. Vina so večinoma dobro povrela, le pri nekaterih je bilo opaziti, da so vsebovala še obilo nepovretega sladkorja. Izredno pozornost so vzbujale nekatere posamezne sorte, kakor muškadni damascenc, muškadni silvanec, dišeči traminec, rulandec, beli burgundec ter renski rizling in sicer radi svoje priljubljene arome in odlične kakovosti. Tudi vina letnika 1931 so bila posebno fina in temu primerno ocenjena. Na predvečer vinske razstave se je sestala ocenjevalna komisija iz samih kmetijskih strokovnjakov, ki je razstavljena vina ocenila strogo po ocenjevalnih predpisih.

Razstava je bila vrlo dobro obiskana. Med posetniki je bilo mnogo inozemcev, ki so kvaliteto ljutomerskih vin še mnogo bolj vpoštevali, kakor domačini. Domači kupci so na cene zelo pritiskali,

dočim so inozemski bili v tem oziru bolj galantni. Vpoštevajoč to okolnost, bilo bi nujno potrebno, da merodajni faktorji zastavijo vse sile, da se čim bolj zviša eksport naših vin v inozemstvo.

Na razstavi je bilo sklenjenih vinskih kupčij za približno 2500 hl vina, za nekatere vinske partije pa se vrše še pogajanja. Svoja vina je prodalo tudi precej manjših vinogradnikov, kar naj služi v spodbudo tistim, ki gledajo na take prireditve vselej z neko skepsjo. To je vsekakor zadovoljiv uspeh prireditve, ki se ne da zanikati.

Želeti bi bilo, da se slične prireditve vrše vsako leto in da se gre prirediteljem vinskih sejmov vsestransko na roko, kakor od strani države, tako tudi od vinogradnikov samih. Kajti le potom vinskih sejmov v večjem obsegu bomo našli odjemalce za naša vina. Zlasti v sedanjem težkem času, so take prireditve gospodarska potreba, katerim je treba posvetiti zadostne pažnje. — Odbor.

Ljudski pravnik.

Naložbe denarja v združnih hranilnicah in dviganje istega. V. M. L. v P. Denar imate naložen v kmečki posojilnici in hranilnici. Tedensko Vam ne izplačajo več kakor 100 Din, včasih pa še niti tega ne. Imate pa sina visokošolca, ki rabi mesečno najmanj 800 Din. Denarja nimate, ker svojih pridelkov ne morete vnovčiti. Zato vprašate, kaj morate storiti, da Vam bo hranilnica izplačala več denarja. — Vsem je težko ustreči. Vi rabite denar, denarni zavodi ga pa nimajo. Hranilnica, kamor ste naložili svoj denar, ima gotovo taka pravila, da lahko načelstvo določi odpovedne roke za dviganje denarja. Težka kriza, v kateri se nahaja vse gospodarstvo, je zadela najobčutnejše denarne zavode, kamor nočejo ljudje več prinašati denarja, marveč ga obdrže doma. Kjer pa ni gotovine, je ne morete doseči niti zlepega, niti zgrdega. Precej verjetno se nam zdi, da je dotični denarni zavod določil odpovedne roke in se morate v tem slučaju istih držati. Poskusite na lep način dopovedati načelstvu, zakaj rabite denar, in prepričani smo, da bo denarni zavod do skrajnih možnosti Vašim željam in potrebam ugodil.

Izplačilo naloženega denarja. K. M. P. p. P. Imate naložen denar v posojilnici, ki Vam ga noče izplačati, čeprav denar nujno rabite za vzdrževanje svojega sina, ki študira. — Vaše vprašanje je v toliko napačno, ker trdite, da Vam posojilnica noče izplačati. Dejansko tega ne more storiti, ker sama ne dobi od nikjer nobene gotovine. Tudi Vam svetujemo, da uredite zadevo z načelstvom hranilnice na lep način.

Pravica do vknjižbe za dolg. O. F. O. p. O. Svojemu bratu dolgujete znesek 10.000 Din. Gotovine mu ne morete izročiti, pač pa ste mu že ponudili hranilno knjižico za omenjeni znesek. Brat hranilne knjižice noče sprejeti. Grozi Vam, da se bo za cel znesek vknjižil na Vaše posestvo. Vprašate, če ima pravico do vknjižbe. — Iz Vašega vprašanja ne moremo posneti, ako ima brat znesek 10.000 Din že iztožen. Ako ne, mora najprej tožiti in bo šele na podlagi sodbe mogel vknjižiti svojo terjatev na Vašem posestvu. Po našem mnenju ne morete prisiliti brata, da bi vzel hranilno knjižico namesto gotovine, vendar pa je avstrijsko vrhovno sodišče leta 1926 razsodilo, da je v slučaju, ko upnik ni hotel sprejeti namesto denarja hranilne knjižice z odgovarjajočo vlogo, smatrati za enakovredno položitev hranilne knjižice pri sodišču namesto položitve denarja. Če bi se tudi naša sodišča postavila na to stališče kljub temu, da imamo enako zakonodajo, Vam ne moremo povedati. Ako upate riskirati nekoliko denarja, potem Vam svetujemo, da ponudite bratu ponovno hranilno knjižico za dolgovan znesek; če hranilne knjižice ne bi hotel sprejeti, jo položite na sodišču in o tem obvestite svojega brata, kar bi imelo za posledico, da ste oproščeni obveznosti in boste s to položitvijo hranilne knjižice prevalili nevarnost za izročeno hranilno knjižico na svojega brata. Kakor že omenjeno, pa bi bil ta način plačanja dolga s hranilno knjižico samo poskus, če bi tudi naša sodišča v tem oziru zavzela isto stališče, kakor so to storila že avstrijska.

svinj. Svinjsko meso je bilo po 12—13 Din, špeh 13—14. Kmetje so pripeljali 18 vozov sena po 70—90, 4 voze otave po 80—85, 2 voza pšenične slame po 50—55, 2 voza ržene slame po 50—65, 14 vozov pšenice po 1.75—2, 3 voze rži 1.50, 17 vozov ječmena 1.50, 18 vozov koruze 1.25—1.50, 18 vreč ovsa 1—1.25, 13 vreč prosa 1.50, 7 vreč ajdovega pšena 4—4.50, 13 vreč fižola 2—3, 23 vozov s 168 vrečami krompirja 1—1.50, 38 vreč čebule 2.50—3. Čene česna 8—10, zelja v glavah 2—3, jabolk 2—5, suhih sliv 6—10, orehov celih 5.50—6, luščenih 18—20. Kokoši 302 komada 20—30, piščancev 327 par 30—65, gosi 3 komadi 50—60, puranov 17 po 60—70, rac 4 po 20—30, domačih zajcev 27 po 5—20, kozličkov 3 po 60—70 Din; mleko 2—2.50, surovo maslo 24—26, čajno maslo 30—34, kuhano maslo 30—32, domač sir 6—8 D, jajca 50—75 par.

Mariborski živinski sejem 14. marca. Na ta živinski sejem je bilo prignanih 17 konj, 7 bikov, 144 volov, 307 krav, 19 telet, skupaj 499 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 3.25 do 4 Din, poldebili voli 2—2.75 Din, plemenski voli 2.25—3 Din, klavne krave debele 2—3.50 Din, plemenske krave 1.25—2 Din, krave klobasarice 1—1.50 Din, molzne krave 1.50—2.50 Din, breje krave 1.50—2.50 Din, mlada živina 3—4 Din, teleta 4—5 Din za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 297 komadov.

Svinjski sejem v Mariboru 17. marca. Pripeljanih, odnosno prignanih je bilo 166 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči stari 5—6 tednov 120—125 Din, 7—9 tednov 140—180 Din, 3—4 mesece 250—380 Din, 5—7 mesecev 450—530 Din, 8—10 mesecev 550—580 Din, 1 leto stari 800—1000 Din, 1 kg žive teže 7.50—8 D, 1 kg mrtve teže 11.50—12 Din. Prodanih je bilo 111 svinj.

Mesne cene v Mariboru so sledeče: volovsko meso I. vrste 8—10 Din, II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 10—14 Din, II. vrste 6—8 Din. svinjsko meso sveže 8—16 Din.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg 16. marca. Na mariborskem trgu je bilo 86 komadov zaklanih

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!